

"Pişmiş aşı su katmak" gibi olacak sanırım:

**ÖZELLİKLE "DEVLET ORMANI" SAYILAN
YERLERDE YEŞİL YANGINLAR DA
ÇIKARILABİLİYOR...**

9 Kasım 2023

Merhaba;

Büyük bir olasılıkla biliyorsunuzdur: 11 Kasım, 2019 yılında çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle "Milli Ağaçlandırma Günü" olarak değerlendiriliyor. Orman Genel

100. Yıl Cumhuriyet Ormanları Kuruyoruz

100. yıl anısına dikeceğimiz milyonlarca fidan, Cumhuriyetimize nefes olacak. **Haydi Türkiye, yeşil vatan için hep birlikte fidan dikmeye.**

İbrahim YUMAKLI
Tarım ve Orman Bakanı

Müdürlüğü geçen yıl olduğu gibi bu yıl da günlerdir bu amaçla "harıl harıl" çalışıyor. İlgili Bakan ise sizi fidan dikmeye çağırıyor. Ne güzel değil mi? Böylece hem fidan dikmek ya da fidan başışı yapmak gibi artık "kutsallaştırılmış" bir görevi yerine getiriyor, hem de "100. Yıl Cumhuriyet Ormanları"nın "kurulmasına" katkıda bulunuyorsunuz. Katılırsınız, bilemem. Katılırsanız da katılmıyorsanız da önce kimi durumları sorgulamanızı öneririm. Sorgulayacak olursanız eğer aşağıdaki açıklamalar işinize yarayabilir belki.

Selamlarımla.

Yücel Çağlar

Yıllarca önce çıkarılan Ağaçlandırma Yönetmeliği'nin kimi sakıncalı yanları nedeniyle Danıştay'da iptal davası açmış; Anayasaya aykırılık savında da bulunmuştuk. Duruşma yargıcı bana "-Bu yönetmelik bir tane olsun daha fazla fidan dikilmesini sağlamaz mı?" diye sorunca ben; "- Evet ama..." diye yanıt vermeye çabalarırken sözümü kesip duruşmayı bitirmiş; istemimiz de reddedilmişti. Ne var ki, ilgili kuruluş çok kısa bir süre sonra yönetmeliği kendisi değiştirmişti. Bu değiştirim süreci ve uygulamalar yasal dayanağı hiç değiştirilmeden, dolayısıyla yasal dayanağı olmadan 2011 yılına değin sürdürüldü. 2011 yılında 6831 sayılı Orman Kanunu'na Ek Madde 12'nin getirilmesiyle bu uygulamalar yasal dayanağa kavuşturuldu. Kavuşturuldu ama Anayasanın 169. maddesine aykırılık durumu da pekiştirilmiş; önceki uygulamaların yasal dayanaktan yoksunluğu da ortaya konulmuş oldu. Peki; bu uygulamaları yapan ve yaptırana, sözgelimi Türk Ceza Kanunu'nun "Görevi kötüye kullanma" başlığı altındaki 257. maddesine aykırı tutumlarından dolayı herhangi bir işlem yapıldı mı? Hayır, yapılmadı. Dolayısıyla OGM de (Orman Genel Müdürlüğü) "devlet ormanı" sayılan yerlerin "özel ağaçlandırma" adı altında özel odun tarlaları ile özel meyve bahçelerine dönüştürme ve dönüştürtme çabalarını "gönül rahatlığıyla" sürdürebiliyor. Şimdi bu noktada sorulması gereken bir başka soru da şu: Bu uygulamalar kimlerin "derdi"? Sözgelimi; "kamuya yararlı dernek" niteliğindeki Cumhuriyetle Yaşat Türkiye Ormancılar Derneği'nin mi, hayır; siyasal iktidar yanlısı TMMOB Orman Mühendisleri Odası'nın mı, doğaldır ki hayır; TMMOB'nin mi, hayır; TEMA'nın mı, hayır; "kamucu" geçinenlerin mi, hayır orman fakülteli "hocaların" mı, çoğunlukla hayır; ormancılık araştırma enstitülerindeki "uzmanların mı, hayır; çevre/doğa/orman korumacısı kişi ve kuruluşların, "ekolojistlerin" ya da "yaşam savunucularının" mı, hayır; "doğaperest" ya da "ormanperest" yurttaşların mı, hayır ! Peki kimlerin "derdi"? Söyleyeyim; örneğin benim "derdimdir"!

Ormanlarımız ve Ormancılığımız Üzerine "Sessiz" Tartışmalar...

Evet,

- ✓ "devlet ormanı" sayılan alanlardaki maki ya da yaşlı doğal orman ekosistemleriyle kaplı yerlerin "odun tarlası" ya da meyve bahçesine dönüştürülmesi;
- ✓ yurttaşlarımızın çoğunluğunun ağaç orman ve ağaçlandırma tutkusu kullanılarak ekolojik olarak rastgele yerlerde rastgele türlerle, rastgele zamanlarda belirli amaçlarla yaptırılan ağaçlandırma çalışmaları;
- ✓ "özel ağaçlandırma" ve "özel imar-ihya" uygulamalarıyla "devlet ormanı" sayılan yerlerden yararlanmanın özelleştirilmesi;
- ✓ yaşanan ağır ekonomik sorunlar ile hukuksuzluk, eşitsizlik ve adaletsizliklerin tartışma gündeminden çıkarılmasından, kamusal kaynakların savurganca kullanılmasından, ağaçlandırma çalışmalarının "ayağa düşürülmesinden" ve "devlet ormanı" sayılan yerlerde "yeşil yangınların" çıkarılmasından başka getirisi olmayan "Ağaç Bayramı", "Milli Ağaçlandırma Günü" vb popülist etkinlikler

benim "derdimdir" !

Onca derdiniz arasında sizlerin de dert edinmenizi diliyorum.

• Özellikle orman ekosistemi oluşturma amaçlı ağaçlandırma çalışmaları çocuk oyunu değildir!

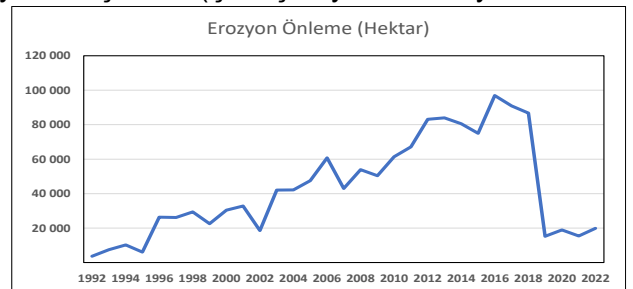

Yurttaşlarımızın doğa, ağaç, orman ekosistemi sevgisi; ağaçlandırma etkinliklerine coşkuyla katılması ya da katkıda bulunması sevinç vericidir kuşkusuz. Öte yandan; söz konusu etkinlikler, yurttaşlarımızda doğal varlıklarımızı, bu kapsamda ağaç, orman vb bitki örtüsünü koruma bilincinin pekişmesine katkıda bulunabilir. Ancak bu coşkunun doğru biçimde değerlendirilmesi; günümüzde son derece gelişmiş bilgilendirme ve bilinçlendirme teknik ve teknolojilerinden yararlanılması gerekiyor. Özellikle orman ekosistemi oluşturma amaçlı ağaçlandırma çalışmaları çocuk oyunu değildir çünkü. Ne yazık ki çoğunlukla öyle sanılıyor. OGM sonunda bunu da "başardı"; ağaçlandırma çalışmalarını da popülist uygulamalarının bir aracına dönüştürdü. Oysa özellikle orman ekosistemi oluşturma amaçlı ağaçlandırma çalışmaları çok boyutlu, kesinlikle en ayrıntısına değin her boyutuyla planlanıp projelendirilmesi gereken bir süreçtir. Fidan dikmek ya da tohum ekmek bu sürecin görece en kolay işlemi olmasına karşın gerekli bilgilerle, deneyimle, özen yapılması zorunlu işlemlerdir; gerektiğince özenle gösterilerek yapılması gerekiyor.

• OGM "topu taca atma" çabasında...

OGM'nin verilerine göre ülkemizde hukuksal olarak "orman" sayılan alanların genişliği, %41'i "verimsiz" olmak üzere 23,2 milyon hektarmış. Bu miktar 1973 yılında %56'sı "verimsiz" olmak üzere 20,2 milyon hektarmış. Başka bir söyleyişle; "orman" sayılan alan genişliği 1973-2022 döneminde toplam 3 milyon hektar artmış (?). Bu veriler gerçeği yansıtsa bile ülkemizde "verimsiz" sayılan 9,5 milyon hektar orman ekosisteminin yeniden "verimli" sayılabilecek duruma getirilmesi zorunludur. Öte yandan, "orman" sayılan alanların ülke yüzeyine dağılımı dengesizdir. Sözgelimi; ülkemizde "orman" sayılan alanların %60'ı Karadeniz (%24,1), Akdeniz (%19,6) ile Ege (%15,9) bölgelerinde bulunuyor. Açıktır ki bu durum ağırlıkla ekolojik koşullardan kaynaklanıyor. Ancak yine de bu dengesizliğin en aza indirilmesi olanaklıdır ve başta OGM olmak üzere ilgili kuruluşların ağaçlandırma çalışmalarını öncelikle bu doğrultuda yönlendirmesi gerekiyor.

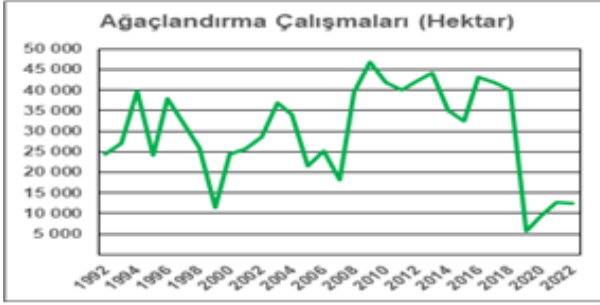
Hayrettin Karaca ile Nihat Gökyiğit Ağabeyleri saygıyla anıyorum: ÇEM'in (Çölleşmeyle ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü) 2019 yılı verilerine göre yılda 642,2 milyon toprak su erozyonu nedeniyle taşınıyor. %54,1'i meralarda, %38,4'ü tarım arazilerinde gerçekleşen bu taşınımın %4,6'sını oluşturan 29,5 milyon tonu "orman" sayılan arazilerde gerçekleşiyor. Bilindiği gibi toprak aşınım ve taşınımın en aza indirilebilmesinin bir yolu da ağaçlandırma çalışmalarıdır. Ancak, yandaki çizgeden de gördüğümüz gibi örneğin OGM 2016'dan sonra toprak aşınım çalışmalarını da tavsatmıştır.

Ormanlarımız ve Ormancılığımız Üzerine "Sessiz" Tartışmalar...

Öte yandan OGM parasal kaynak sıkıntısı çeken bir kuruluş değildir: 2022 yılında %63'ü, %94'ü kesilen ağaçların satışından sağlanan döner sermayeden olmak üzere 49,3 milyar TL geliri olan; ülkemizin her yanına dağılmış birimleri bulunan, 44,2 bin kişinin işlendiği, yaklaşık 170 yıllık geçmişinde gerçekten de çok başarılı çalışmalar yapmış bir kuruluştur. Ağaçlandırma ise, geçmişteki en başarılı çalışmalarından birisi olmuştur. Buna karşılık, yalnızca 2019-2022 döneminde çıkan 11 bin yangın toplam 184,6 bin hektar orman ekosisteminin yıkımına yol açmıştır. Aynı dönemde "devlet ormanı" sayılan yerlerde 10 bini madencilik olmak üzere 22,7 bin izin verilmiş; 44,6 bin hektarı madencilik etkinlikleriyle olmak üzere toplam 132,7 bin hektar çoğunlukla bir daha orman ekosistemi oluşturulmayacak duruma getirilmiştir.* Oysa OGM, özellikle orman ekosistemi oluşturma amaçlı ağaçlandırma çalışmalarını da büyük ölçüde tavsatmıştır. Aşağıdaki çizge ile çizelgede bu gerçekleştirmeleri görüyorsunuz:

Etkinlikler	Yıllık Ortalama Gerçekleşmeler	
	2009-2018	2019-2022
Fidan Üretimi (Bin Adet)	350082	262725
Ağaçlandırma (Hektar)	40728	10117
Gençleştirme (Hektar)	10152	16 381
Endüstriyel Plantasyon (Hektar)	4928	18276
Özel Ağaçlandırma (Hektar)	5640	5 090
Orman Yangın (Hektar)	6 665	46 151
Odunsu Ürün Hasadı (Bin m3)	14 888	25 020

Başta ilgili Bakanlık, OGM ile ÇEM olmak üzere meslek örgütlerinin, çevre/doğ/orman korumacısı kişi ve kuruluşların da bildiği ya da bilmesi gereken tüm bu gerçekler ortadayken, ağaçlandırma alanında nelerin nasıl yapılması gerekiyor sizce; çocuk oyununa dönüştürülmesi mi? Bence çok açık: Ağaçlandırma çalışmalarının, ağırlıklı 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 58. maddesindeki

"Orman rejimine dahil veya yeniden orman tesis edilecek yerlerde havza bazında yapılacak ağaçlandırma, erozyon ve sel kontrolü, çığ ve heyelanların önlenmesi, ekosistemlerin korunup geliştirilmesi ve havzada yaşayan insanların hayat şartlarının iyileştirilmesi faaliyetleri, Çevre ve Orman Bakanlığının koordinatörlüğünde ilgili kuruluşlarla birlikte hazırlanan entegre projeler halinde uygulanır."

kural doğrultusunda yapılması gerekiyor. Hasbelkader "su başları tutturulmuşlar" bu önermeyi ciddiye alsalar, verebilecek yanıtları adım gibi 😊 biliyorum:

<<- Bu nitelikte dış kaynaklı çok sayıda "projeler" de yapıyoruz ya... Bir de halkı bilinçlendirmek amacıyla "ağaç bayramı", "milli ağaçlandırma günü" vb etkinlikler yapılırsa kıyamet mi kopar?>>

Evet, bence "kıyamet kopar"; daha doğrusu "koparılması gerekir !" Çünkü bu gibi etkinliklerle çoğunluk "kaş yaparken göz çıkarılıyor", kaynak savurganlığı yapıyor.

• OGM, yalnızca "topu taca atmıyor", "penaltı" sayılabilecek yanlışlıklar da yapıyor 😊 ...

Sizce ne söylemek istiyorum bu eğretilenle –"metaforla"-? Çok kısa olarak açıklayayım: Anayasanın 169. maddesi ile 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 57. maddesini "ihlal ediyor" ! Biliyor olmalısınız: Anayasanın 169. maddesine göre de

"Devlet ormanları kanuna göre, Devletçe yönetilir ve işletilir. Bu ormanlar zamanaşımı ile mülk edilemez ve kamu yararı dışında irtifak hakkına konu olamaz."

6831 sayılı yasanın 57. maddesine göre de

"Orman sahasını artırmak maksadıyla, orman sınırları içinde yangın ve çeşitli sebeplerle meydana gelmiş açıklıklarda, verimsiz, vasıfları bozulmuş ve amenajman planlarında toprak muhafaza karekteri taşımadığı halde muhafazaya ayrılmış orman alanları ile, Devlete ait olup orman yetişme muhiti şartları bakımından elverişli olan yerlerde; köy tüzelkişilikleri ve diğer gerçek ve tüzelkişiler tarafından Orman Genel Müdürlüğüne uygun görülecek planlara göre ağaçlandırma yapılabilir." (Vurguları ben yaptım-YÇ)

Ancak OGM gerçek ve tüzel kişilere "devlet ormanı" sayılan yerlerde "orman sahasını artırmak maksadıyla", yanı sıra, "ağaçlandırma yapmakla" hiçbir ilişkisi olmayan "özel ağaçlandırma" ve "özel imar ıslah" yapma izinleri veriyor. Sözgelimi, 2011 yılında 6831 sayılı Orman Kanunu'na getirilen Ek Madde 12'yle

* Bu bağlamda sunduğum tüm sayısal bilgileri OGM'nin herkese açık web sitesinde yer verilen 2022 yılına ilişkin "ormancılık istatistikleri" ile "faaliyet raporlarından" aldım.

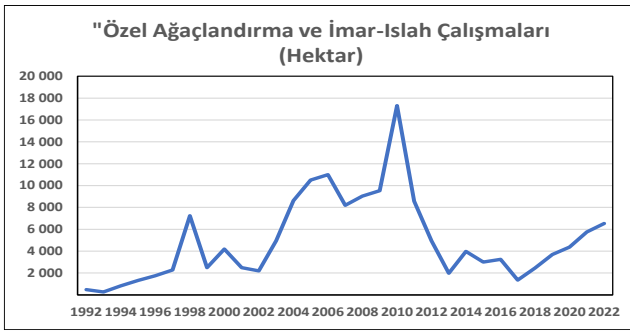

Ormanlarımız ve Ormancılığımız Üzerine "Sessiz" Tartışmalar...

"Bozuk veya verimsiz orman alanları; ağaçlandırma, erozyon kontrolü ve rehabilitasyon çalışmalarına konu edilir. Bu alanlarda; mevcut türlerden gerekenler korunur, **aşılır** ve/veya rehabilite edilir. Ayrıca **orman içi boşluk alanlar**, bölgede doğal olarak yetişen türlerle ekim, dikim ve **aşılama** suretiyle imar-ihya ve/veya rehabilite edilerek..."

"**doldurulması**" olanaklı kılınmıştır. Bu işlemlerin ormancılıkla hiçbir ilişkisi yoktur ve Anayasanın 169. maddesinin yanı sıra orman ekolojisinin kurallarına da tümüyle aykırıdır.

Bu çalışmalar kapsamında neler yapılabilir biliyor musunuz; daha önce de belirttiğim gibi, "devlet ormanı" sayılan yerlerde badem, ceviz, kestane vb meyveli ağaç ve ağaççık ile tıbbi ve aromatik bitki bahçeleri ile zeytin tarımı yapılabilir. Ek olarak; "devlet ormanı" sayılan yerlerdeki yaşlı doğal orman ekosistemleri kaldırılarak yerlerinde "odun tarlaları" –"endüstriyel plantasyonlar"- oluşturulabilir. Bu amaçla "eylem planları" hazırlanıyor; çalışmaları yapacak gerçek ve tüzel kişilere başta "devlet ormanı" sayılan yerler olmak üzere arazi, teknik yardım, kredi, hibe destekleri sağlanıyor. 1991-2022 yılı sonuna değin %59,6'sı "devlet ormanı", %19,8'i Hazine arazisi sayılan yerlerde olmak üzere toplam 145,7 hektar arazide "özel ağaçlandırma ile imar-ihya" izni verilmiştir. Bu izinlerin %25,8'inde badem, %19,9'unda ceviz, %16,3'ünde fıstıkçamı ve %5'inde de zeytin ağaçlandırması, aşılması yapılmıştır:

İller	Hektar	%
İzmir	11411	13,4%
Sivas	10768	12,7%
Balıkesir	9546	11,2%
Adıyaman	8647	10,2%
Konya	8173	9,6%
Manisa	7097	8,3%
Mersin	6914	8,1%
Edirne	6351	7,5%
Şanlıurfa	5933	7,0%
Adana	5177	6,1%
Ankara	5051	5,9%

Bu noktada kimi okurlar büyük bir olasılıkla; "- Ne güzel işte; yalnızca devlet değil yurttaşlar da ağaçlandırma yapıyor!" diyebilecektir. Deyim yerindeyse, "kazın ayağı hiç de öyle değildir" ! Yurttaşlarımız "özel ağaçlandırma" yapsın ama nerelerde, hangi amaç ve türlerle? Sorgulanması gereken budur. Özellikle bu gibi çalışmalar "devlet ormanı" sayılan yerlerde yapıldığında;

- ✓ orman ekosistemlerinin bütünlüğü parçalanıyor;
- ✓ biyolojik çeşitlilik azalıyor;
- ✓ başta yangınlar olmak üzere orman ekosistemlerine zarar verebilecek tehditler artıyor;
- ✓ "devlet ormanı" sayılan yerlerden yararlanma özelleştiriliyor;
- ✓ ormancılık çalışmalarının etkenlik düzeyi düşüyor;
- ✓ "orman suçu" sayılabilecek işlemler artıyor;
- ✓ ormancılık birimleri ve dolayısıyla ormancı çalışanlar üzerindeki çeşitli baskılar artıyor.

çünkü.

Kısacası; bu gibi çalışmalarla, deyim yerindeyse "pirince giderken evdeki bulgurdan da" olunabiliyor. Kesinlikle olunmasın ! Ben "yangın bombaları" olarak nitelendirdiğim bu çalışmalarla "devlet ormanı" sayılan yerler ile "devlet ormancılığı" düzeninde "yeşil yangınların" çıkarıldığını düşünüyorum.*

"Sonuç" olarak diyorum ki, sorgulanması gerekiyor...

Bu vb tezleri belki otuz yıldır öne sürüyorum. Açık yüreklilikle söylüyorum: Ben yanılıyor olabilirim; bu nedenle bilgili, deneyimli ve yurtsever meslektaşlarım, "kamusalcılar", ekonomi politikçiler, kamu hukukçuları ile çevre/doğa/orman korumacısı, "ekolojist", "yaşam savunucusu" vb dostlarım bu konuları da tüm boyutlarıyla sorgulasın istiyorum. Bakın ülkemizde 12 orman fakültesi ile 12 ormancılık araştırma enstitüsünde yüzlerce bilim insanı ve araştırmacı işlendiriliyor; onbinlerce üyesi olan yüzlerce doğa/çevre/orman "korumacısı" gönüllü oluşum var. İyi ki varlar. Diyorum ki, hiç olmazsa onlar, özellikle orman ekosistemi oluşturmak amacıyla yapılacak ağaçlandırma çalışmalarının

* Reklam 😊 : Söylemek gibi olmasın; bu konuda yaptığım kapsamlı çalışmamın yakında Cinius Yayınevi tarafından yayımlanacağını belirteyim.

Ormanlarımız ve Ormancılığımız Üzerine “Sessiz” Tartışmalar...

- ✓ ekolojik koşullar ne olursa olsun aynı anda (11. ayın onbirinde ve saat onbirde 😊) ülkemizin her yanında yapılıp yapılamayacağı,
- ✓ fidan dikmeye indirgenip indirgenmeyeceği;
- ✓ yapılması gereken ve yapılabilecek arazilerin ekolojik koşullar ile toplumsal istemlere göre belirlenip belirlenmediği;
- ✓ ülkesel ve yöresel düzeyde çok boyutlu ve uzun dönemli tümleşik ağaçlandırma planlarının gerekip gerekmediğini;
- ✓ “Ağaç Bayramı”, “Milli Ağaçlandırma Günü” vb vesilelerle yapılan ağaçlandırma çalışmalarının ne denli başarılı olduğu, özellikle ekolojik sorunlara yol açıp açmadığı;
- ✓ bedensel yeteneğe sahip herkes tarafından yapılıp yapılmayacağı;
- ✓ uygunsuz yerlerde, zamanlarda uygunsuz tür ve tekniklerle yapıldığında kaynak savurganlığı ve ekolojik sorunlara neden olup olmayacağı;
- ✓ gerçek ve tüzel kişilerin “devlet ormanı” sayılan yerlerde meyve, tıbbi ve aromatik bitki, zeytin tarımı yapmalarının ne gibi ekolojik, ekonomi politik, toplumsal ve kültürel olumsuzluklara neden olup olmayacağı

vb konularda ayrıntılı açıklamaları anlaşılabilir söylemlerle ve uygun iletişim araçlarıyla ısrarlı biçimde yap-salar... Bir de içtenlikli yurttaşlarımız da çoğunlukla söz konusu kandırıkçı etkinliklere koşulsuz olarak katılmalarının yanı sıra bir de böylesi konuları dert edinseler...

***

Umut yalnızca yoksulların değil, “ununu eleyip eleğini asmış” benim gibilerin de “ekmeğidir” 😊